

ОСНОВНІ ПІДХОДИ ДО ТРАКТУВАННЯ ТЕРМІНУ «РЕСУРСНИЙ ПОТЕНЦІАЛ»

Турчина В. С., магістрант

*Науковий керівник: Благоразумова О. В., к. е. н., доцент
Харківський торговельно-економічний інститут КНТЕУ*

Ефективність підприємницької діяльності суб'єктів господарювання визначається результативністю використання їх власних та залучених ресурсів. Стійкі конкурентоспроможні позиції на ринку займають лише ті організації, ресурсний потенціал яких використовується виважено і оптимально [1].

У працях вчених поняття «потенціал», як об'єкт наукових досліджень, почало з'являтися в кінці ХХ століття. У цей період виникає багато напрацювань і досягнень присвячених проблемам даного питання.

Дослідження існуючих наукових праць з проблематики визначення поняття «ресурсний потенціал» дозволили нам виокремити три основні підходи до трактування терміну. Перший напрям визначає ресурсний потенціал як сукупність різних видів ресурсів. Другий напрям трактує поняття як комплекс ресурсів, основним завданням яких є вирішення тактичних та стратегічних цілей підприємства. Третій напрям інтерпретує термін як сукупність факторів та функцій, що виконує ресурсний потенціал для досягнення мети суб'єкту господарювання. Кожен з науковців вкладає у тлумачення даного терміну власне бачення його змісту, але всі надбання вчених, їх погляди на визначення ресурсного потенціалу як об'єкту дослідження, на нашу думку, умовно можна розділити на три концепції: ресурсну, цільову і функціональну (таблиці 1-3).

Таблиця 1 – Ресурсна концепція трактування поняття «ресурсний потенціал»

Автор	Трактування поняття
М. В. Мельник, Е. Б. Герасимова	Сукупність ресурсів організації (трудових і виробничих), що забезпечують безперервність і ефективність її діяльності.
В. І. Талах, Т. А. Талах	Наявність на конкретну дату в суспільному виробництві відповідних засобів виробництва (предметів праці і засобів праці), трудових ресурсів і відповідної їм системи управління (потенціал управління).
О. В. Ульяновченко	Сукупність ресурсів певної кількості і якості, які необхідні для розширеного відтворення еколого-соціально-економічної системи, і які через свою абсолютну або відносну обмеженість задають межі поточного і майбутнього розвитку.

На наш погляд, М. В. Мельник і Е. Б. Герасимова трактують поняття «ресурсний потенціал» саме для суб'єктів господарювання на мікрорівні дослідження економічних процесів. Ми також вважаємо, що фінансові ресурси є обов'язковим елементом сукупності ресурсів організації. Отже, відповідно до ресурсної концепції, потенціал підприємства розглядається як система ресурсів, що вступають у взаємодію й обумовлюють досягнуті результати.

Серед поширених визначень поняття ресурсного потенціалу прихильників цільової концепції виділимо трактування дослідників І. Ю. Окольнішнікової і В. Ю. Шеврова, які пов'язують наявність і ефективне використання ресурсів з досягненням стійких конкурентних переваг [2] в довгостроковій перспективі (таблиця 2). Підприємство зазвичай повністю не використовує наявний потенціал ресурсів, але в разі систематичного контролю за рівнем його використання можна коригувати внутрішні можливості та запобігати кризовим ситуаціям [3].

Таблиця 2 – Цільова концепція трактування поняття «ресурсний потенціал»

Автор	Трактування поняття
В. Й. Шиян, А. В. Олейник	Сукупність трудових, земельних і матеріальних ресурсів, які призначені для виробництва продукції.
О. М. Вишневська, О. В. Калюжна	Сукупність ресурсів, наявних у розпорядженні підприємства, а також здатність менеджерів використовувати ресурси з метою виробництва товарів і отримання максимального прибутку.
Л. Ф. Берднікова	Наявні виробничі, фінансові та інвестиційні ресурси, які можуть бути активовані для ефективного функціонування в поточному періоді, а також резерви та можливості з мобілізації цих ресурсів, якими можна скористатися для забезпечення безперебійної економічно вигідної роботи в майбутньому.
І. Ю. Окольнішнікова, В. Ю. Шевров	Сукупність наявних і пов'язаних між собою ресурсів, що забезпечують реалізацію виробничої діяльності, ефективніше використання яких дозволяє досягти стійких конкурентних переваг в довгостроковій перспективі.
В. М. Трегобчук	Сукупність технологічно, економічно й екологічно взаємозбалансованих виробничих ресурсів, спроможних забезпечити високоефективне та екологічнобезпечне виробництво, переробку, зберігання, транспортування і реалізацію продукції, з метою вирішення належним чином продовольчої безпеки держави.

Функціональну концепцію трактування поняття «ресурсний потенціал» аргументовано висловлює Н. С. Краснокутська [4]. Дійсно, на наш погляд, потенціал організації, зокрема ресурсний потенціал підприємства, представляє собою потенційну можливість отримати певні результати за умов реалізації бізнес-процесів (таблиця 3).

Таблиця 3 – Функціональна концепція трактування поняття «ресурсний потенціал»

Автор	Трактування поняття
Н. В. Коваль	Можливий прояв дії або функції ресурсів, які поки що невикористані.
Н. С. Краснокутська	Можливості системи ресурсів підприємства і його компетенція отримувати результат за допомогою реалізації бізнес-процесів.
Т. Н. Шаталова	Матеріальна умова для розширеного відтворення земельних, трудових і матеріально-технічних ресурсів, як сукупність збалансованих факторів, які забезпечують ефективне функціонування різноманітних організаційно-правових форм.

Таким чином, усі науковці при трактуванні поняття «ресурсний потенціал» підкреслюють його значення, важливість складу або функціональні характеристики. Кожен із виділених нами підходів не виключає існування інших, а навпаки доповнює один одного. Таким чином, ми прийшли до висновку, що під ресурсним потенціалом підприємства варто розуміти сукупність продуктивних сил, які організовані та впорядковані в цілісну систему для забезпечення синергетичної взаємодії елементів з метою ефективного управління суб'єктом господарювання.

Література.

1. Благоразумова О. В. Актуальність оцінки ресурсного потенціалу підприємств України / О. В. Благоразумова, Т. В. Подобед // Конкурентоспроможність підприємств в умовах трансформаційних процесів в економіці України : Зб. матеріалів міжвуз. наук.-практ. конф. студентів, аспірантів та молодих учених, присвяченої 70-річчю з дня заснування КНТЕУ (16 листопада 2016 року). – Харків : ХТЕІ КНТЕУ. – 2016. – С. 118–119.
2. Дюран Т. Алхимия компетенций / Т. Дюран [та ін.]. – Стратегическая гибкость. – Днепропетровск : ПЕРУН. – 2005. – 281 с.
3. Barney J. Resource-Based Theory: Creating and Sustaining Competitive Advantage / J. B. Barney, D. N. Clark. – Oxford University Press, 2008. – 327 p.
4. Краснокутская Н. С. Предпринимательский потенциал в контексте эволюции теории предпринимательства / Н. С. Краснокутская. И. Г. Бубенец // Бизнес-Информ. – № 9. – 2014. – С. 205–209.